

Q&A Faktorprisindex för konsulttjänster K21 (tidigare K84)

Vad är K21 respektive K84?

Indexet heter faktorprisindex för konsulttjänster och förkortas K21, tidigare K84. Siffran speglar året då kostnadsvikterna senast uppdaterades. Det görs normalt sett vart tionde år. Detta index hade inte uppdaterats sedan 1984. Uppdateringen innebär att viktfordelningen mellan de olika kostnadsgrupperna i indexet beräknas om enligt nu gällande kostnadsstruktur. Nu har en uppdatering gjorts under 2021. Därför heter det numera K21. Därför börjar också indexet om från 100. Man kan dock fortfarande justera avtal som använder den gamla indexserien. Se, *hur räknar jag om K21 till indexserien från K84?* Se även *Bakgrund och uppbyggnad*.

Varför har indexet bytt namn?

Faktorprisindex för konsulttjänster är det formella namnet. Men det har förkortats K84 tidigare (sedan 1984). Nu förkortas det K21. Siffran står för årtalet. Årtalet representerar tidpunkten för den senaste uppdaterade kostnadsstrukturen som ligger till grund för indexet. Det vill säga, K84 representerar hur kostnadsstrukturen i branschen såg ut 1984. K21 representerar hur kostnadsstrukturen såg ut i branschen 2019, men uppdaterades under 2021. 2019 var det senaste året det fanns tillgängliga underlag för som också var representativa för ett normalt verksamhetsår. 2020 tyngdes av Covid-pandemin och skulle inte ge en rättvis bild över hur kostnadsstrukturen i branschen ser ut.

Vem beräknar indexet?

Indexet har beräknats av Innovationsföretagen (fd Svenska Teknik&Designföretagen, fd AI-företagen, fd Svenska Konsultföreningen) fram till april 2021. I juni 2021 tog Statistikmyndigheten (SCB) över produktionen av index, med majindex som första publicering.

Hur använder jag indexet?

Den indexreglerade ersättningen beräknas månadsvis med hjälp av kvoten mellan indextalet för den månad under vilken arbetet utförs (i_n) och indextalet för basmånaden (i_o).

K_n	= indexreglerad ersättning
A_n	= avtalad ersättning för perioden
i_n	= indextal för den månad då arbetet utförs
i_o	= indextal för basmånaden i_o
K_n	= $A_n * i_n / i_o$

Indextalet för anbuds månaden, eller om anbud saknas avtalsmånaden, är bas för indexberäkningen om inget annat överenskommit.

I dessa fall kan det vara lämpligt att använda nedanstående text att ta in i anbud, uppdragserkännande eller avtal.

"Indexreglering sker enligt faktorprisindex för konsulttjänster -

K21 (K84). Basmånad är 20....."

Indextalen i K21 anges med en decimal. Kvoten mellan två indextal beräknas med tre decimaler.

Om en beräkning ger till resultat att den indexreglerade ersättningen blir lägre än den avtalade ersättningen skall återbetalning ej ske.

K21 är inte avsedd att reglera kostnadsändring som på grund av försening uppkommit mellan uppdragets avsedda och verkliga igångsättning. Vid tidsförskjutningar kan ersättningen därmed även komma att justeras på den grunden, exempelvis enligt regleringen i ABK 09 om det standardavtalet gäller för uppdraget.

Vad är basmånad?

Basmånaden är den månad som används som referens att senare jämföra med.

Basmånaden är ofta den månad som avtalet ingås eller när arbetet inleds. Den representerar hur kostnadsläget i branschen såg ut vid tidpunkten då uppdraget inleddes.

Justerar jag en eller flera gånger per år?

I avtal där priserna ska regleras med K21 (K84) anges en basmånad som oftast är den månad som avtalet ingås eller när arbetet inleds. Basmånaden är den månad som används som referens att senare jämföra med.

Regleringen kan sedan ske enligt olika former. Man kan reglera årsvis, och en gång per år bestämma ett nytt pris, eller löpande, med den månad som fakturering sker eller arbetet utförs. Det bör framgå av avtalet. Om inget står om justeringsmånad så bör den månad då arbetet utförts användas.

Exempel 1, årsvis:

Reglering sker årsvis, i januari. Det nya priset gäller sedan i 12 månader. Arvodet/priset i ursprungsavtalet var 100 kr.

Basmånad är: mars 2008 (304,5). I januari 2011 (322,3) indexregleras för det kommande året.

Beräkning: $322,3/304,5 = 1,0585$. Index har ökat med 5,85 % och priset justeras upp med 5,85 %. Det nya priset blir $100 \text{ kr} * 1,0585 = 105,85 \text{ kr}$ (avrundat till 106 kr), och gäller till januari 2012.

Exempel 2, löpande:

Reglering sker löpande, med indexet den månad som fakturering sker eller arbetet utförs. Arvodet/priset var i ursprungsavtalet 100 kr.

Basmånad är: mars 2008 (304,5). I november 2011 (337,7) ska det faktureras för arbetet som utförts under oktober 2011. Regleringen sker därför med oktobers indextal.

Beräkning: $337,7/304,5 = 1,109$. Indexet har ökat med 10,9 %. Arvodet/priset i fakturan för oktober blir $100 \text{ kr} * 1,109 = 110,9 \text{ kr}$. det avrundas då till 111 kr. Nästa gång det ska faktureras får man indexreglera igen.

Hur ser kostnadsstrukturen ut, i den senaste uppdateringen?

Se **Bakgrund och uppbyggnad**.

Hur räknar jag om K21 till indexserien från K84?

Man får räkna i två steg. Först beräknar man ökningen i K21. Dela aktuellt index med indextalet från månaden innan. Sedan får du ta den förändringen, eller förändringsfaktorn, och multiplicera med senaste K84-notering.

Exempel:

April är basmånad för K21, vilket betyder att indextalet för april är 100,0. I maj är K21-index 100,1. Det ger $100,1/100,0 = 1,001$.

K84-index i april var 430,7. Multiplicera det med förändringsfaktorn från K21:

$$1,001 * 430,7 = 431,13 \text{ eller } 431,1.$$

En omräknad tabell kommer att publiceras under en övergångsperiod för att förenkla indexregleringar för dem som har avtalen i K84-serien. Med det kommer ni kunna fortsätta att göra indexberäkningarna enligt den "gamla" modellen.

Hur räknar jag när jag ska justera ett pris med K21?

För att se hur du räknar om K21 till K84-index, se under **Hur räknar jag om K21 till indexserien från K84?**

Beräkningen är enkel. Det viktiga är att fastställa vilka månader som ska användas i beräkningen. Fastställ först indextalet för basmånaden. Fastställ sedan index för justeringsmånaden. Båda bör stå i avtalet för det aktuella uppdraget. Se mer under **vad är basmånad?** Kolla även upp priset i grundavtalet. Dela sedan index för justeringsmånaden med det för basmånaden. Det ger en förändringsfaktor. Multiplicera den med priset för att fastställa det nya priset.

Exempel:

Index vid basmånaden är 205,5. Index vid justeringsmånaden är 215,8. Priset vid avtalets ingång är 1050 kr per timme. Beräkningen blir då:

$215,8/205,5 = 1,0501$ eller 1,050. Det nya priset blir: $1,050 * 1050 \text{ kr} = 1102,5$ eller 1103 kr per timme.

Notera:

För att inte riskera att räkna dubbelt utgå alltid från basmånad och utgångspris i varje enskild prisreglering.

Bakgrund och uppbyggnad

Faktorprisindex för konsulttjänster, K21 (fd K84) är ett index som är framtaget för Innovationsföretagens medlemmar och andra företag i branschen (arkitekt-, industri- och teknikkonsultföretag samt Test, Inspektion och Certifieringsföretag) utifrån hur kostnadsstrukturen ser ut i branschen. Indexet är avsett att användas för att justera priser på avtal som löper längre än 12 månader, för att kompensera för de kostnadsökningar som sker under avtalets löptid.

K21 bygger på 4 kostnadsgrupper:

- Lönekostnader
- Sociala avgifter
- Omkostnader (konsumtionsvaror)
- Kapitalkostnader

Det är denna viktning som var föremål för uppdatering i samband med att indexet nu kallas K21. Med åren snedvrids viktfördelningen till förmån för de "tyngre" kostnadsgrupperna.

Viktningen av de olika kostnadsgrupperna 1984 var:

Januari 1984:	100,0
Lönekostnader:	49,0
Sociala avgifter:	25,0
Omkostnader:	19,0
Kapitalkostnader:	7,0

En ny mätning av hur kostnadsstrukturen i branschen såg ut 2019 gav denna fördelning, vilket ligger till grund för det uppdaterade K21:

April 2021:	100,0
Lönekostnader:	51,7
Sociala avgifter:	24,3
Omkostnader:	21,4
Kapitalkostnader:	2,6

Den nya viktningen av kostnadsgrupperna genererades genom en undersökning bland 30 medlemsföretag av olika storlek där de samlade underlagen fick representera hur den faktiska kostnadsstrukturen ser ut i branschen.

Den nya kostnadsstrukturen liknar den som gällde 1984. Lönekostnadernas andel av de totala kostnaderna har ökat en del samtidigt som kapitalkostnaderna minskat väsentligt. Det förklaras till största del av ett helt annat ränteläge nu jämfört med hur det såg ut 1984.

K21 beräknas månadsvis (dock juni och juli samtidigt, i augusti) av SCB på uppdrag av Innovationsföretagen och publiceras normalt kring den 20:e följande månad. De olika kostnadsgrupperna uppdateras allteftersom de förändras. Beräkningen per kostnadsgrupp sker enligt följande:

Lönekostnader – 2 ggr/år

Utvecklingen här drivs i två steg. Det första är vid lönerevisionstidpunkten enligt kollektivavtalen (på senare tid per 1 april) då vi justerar upp lönekostnaderna med relevanta "nominella tal", dvs de avtalade. Sedan något år tillbaka är kollektivavtalen sifferlösa, varför vi i april uppskattar löneökningarna för det kommande året.

Steg två innebär att vi när Svenskt Näringslivs lönestatistik är klar (normalt i början av februari och mäter förändringen från augusti år (x-1) till augusti år x) justerar K21 utvecklingen med skillnaden mellan utfallet och det nominella tal som användes från april. Alltså, i februari jämför vi utfallet med den siffra vi uppskattade i april och justerar eventuella skillnader. Någon retroaktiv beräkning görs inte utan korrigeringen görs från den månad den blir känd.

Sociala avgifter – 1 gång/år

Denna post består dels av riksdagens tariffer för sociala avgifter, dels kollektivavtalade pensions- och försäkringsavgifter. Justeringen sker i regel per januari. Vi har sedan många år i K84 använt en ITP-premie som är 3 %-enheter högre än den generella (medel) på grund av att konsultföretagens personal har både högre medellön och medelålder än tjänstemannasnittet.

Omkostnader – månatligen

Denna del förändras med utvecklingen av KPI-KS.

Kapitalkostnader – 2 ggr/år

Denna del förändras med Riksbankens referensränta (reporäntan på halvårsbasis) som (för närvarande) kan ändras per januari och juli varje år.

Innovationsföretagen 21 juni 2021